

Over Hommels.

Verscheiden hommelnesten zijn nu al aan het verlopen; ik heb er vijf onder observatie en slechts in een van de vijf wordt nog kwasie gewerkt. De grootste drukte viel in den tijd, dat de darren uitkwamen, in de beide eerste weken van Augustus. Die posteerde zich dadelijk voor de uitgang der nesten en menig hommelnest heb ik gevonden door te letten op troepjes van vijf tot tien darren, die op een bepaalde plek steeds heen en weer zweefden.

Die darren houden zich niet aan hun eigen nest maar gaan stoutweg den boer op, om nog andere nesten van hun soort op te zoeken. In mijn tuin zag ik de darren met veel bedrijvigheid hun attentie verdeelen over twee nesten. 't Was nogal komiek, zooals ze heen en weer schoten en menigmaal kwam er een jong koninginnetje voor den dag, als de dar, het wachten moe, naar het andere nest gesneld was.

Nu is het overal vol van bevruchte koninginnen en van darren en geen van allen gaan weer terug naar 't nest, waar de laatste werkertjes de laatste poppen verzorgen. Bij ruw weer zitten die koninginnen te schuilen onder takjes en achter graspolletjes. Eén trof ik er, die nu al bezig was zich een gat te graven in 't mulle zand, zeker een protest tegen het gure, zomerweer. T.

Bezoek bij Wintergroen.

Het rondbladig wintergroen (*Pivola rotundifolia*) staat op 't oogmerk prachtig in bloei. Op een hooge duinhelling, noordzijde, onder eiken kreupelbosch heb ik een paar uren doorgebracht te midden van eenige honderden bloeiende plantjes, om te letten op het insecten. Knuth's »Handbuch der Blütenbiologie» vermeldt geen enkelen bezoeker, maar hier viel het nog al mee. Drie zweefvliegsoorten: *Surphus rebesii*, *Syrphus balteatus* en *Eristalis sepulchralis* vlogen van bloemtros naar bloemtros. Soms vlogen ze aan op den neergebogen stijl, maar ongeveer even dikwijls kwamen zij terecht op den naar boven gekeerden kant van de kroonblaadjes. Ze duikelden dan heel behendig om die blaadjes heen, bereikten zoo de helmknoppen en verlieten dan de bloem via den stijl. In het eerste geval bewerkten zij kruisbestuiving, in het tweede geval zelfbestuiving. Het bezoek maakte wel den indruk alsof het toch nog niet het ware was.

Ik heb dezen zomer meer dan gewoonlijk gelet op het gedrag van de insecten in de bloemen en vind naast zeer veel prachtig werkende doelmatige inrichtingen toch ook nog veel luk-raak bezoek. T.

De kleine trek.

Hier is een aanteekening van Koninginnedag 1907: Zwakke Z. O. wind, zonnig weer, heilig, warm. In de duinvallei van Den Trommel veel vogelbeweging. Drie grielen vliegen weg als ik sluipend boven den heuvelrand uitkom. Die kleine vogels bekommeren zich niet om mij en drie uur lang trekken kleine troepjes van jonge zangertjes voorbij. Ik tel achttien pimpelmeesjes, zes-en-dertig jonge kwikstaartjes in troepjes van acht, vijf, acht en vijftien, drie boomleeuwerikken en nog twee keer één boomleeuwerik, twee troepjes boompiepers: een van acht en een van vijf. Ook een troep van pl.m. 60 spreeuwen en heel in de laagte van de vallei onophoudelijk groote lijsters, zanglijsters, merels, maar die zijn te ver af om ze gedetailleerd te observeren.

De kwikstaartjes en de boompiepers kunnen het goed met elkander stellen. Op een gegeven oogenblik zijn er geen twintig meter van mij af een dertigtal aan 't sprinkhanen vangen, vechten en spelen, soms door elkaar, soms soort bij soort en dan zeer dikwijls in tweetallen. Mooie fitszang in 't lage berkenbosch. T.

De gedoodverfde klauwier.

Niet lang geleden vond ik toch nog heusch in een van onze groote bladen het sprookje opgedischt, dat de klauwier den zang van andere vogels nabootst, om die tot zich te lokken en ze dan wreedaardiglijk te verslinden. Nu liep ik dezer dagen in de duinen en daar zag ik in een meidoorn een klauwier zitten. Uit de verte was met den kijker al heel duidelijk te zien, dat het dier zat te zingen; zijn keel-veertjes bewogen onophoudelijk. Naderbij komende kon ik het zachte liedje duidelijk onderscheiden: het was een aaneenschakeling van alle mogelijke wulpen-geluiden, buitengewoon verdienstelijk. Maar nu is de vraag, of die klauwier zich onledig houdt met het verslinden van wulpen? T.

Zeepkruid.

Als vervolg op mijn zeepkruid-artikel uit den vorigen jaargang kan ik nog meedeelen, dat de zeepkruidgroep in mijn tuin dit jaar nog in het geheel niet aan inbraak heeft te lijden gehad, hoewel de planten nu al bijna zijn uitgebloeid. Wel zijn avond na avond de kelken ingescheurd door de gamma-uilen en daardoor waren de akkerhommels, die hier over dag de bloemen het vlijtigst bezochten, in de gelegenheid om op normale wijze als wettige bezoekers den honig te bereiken. Op een andere plaats waren aardhommels de voornaamste bezoekers en die leefden weer uitsluitend van diefstal en inbraak. T.

Wie geeft een aannemelijke verklaring?

Mag ik een oogenblikje uw attentie vragen voor onderstaand merkwaardig geval? Ongeveer 14 dagen geleden (Dinsdag 10 Aug.) kreeg ik uit Almelo een hondje ter bewaring van mijn ouders, die met vakantie uitgingen. 't Scheen het diertje hier best te bevallen, doch Zondag j.l. (15 Aug.) was hij haast niet meer in huis te houden. Hij sprong en dartelde, zooals hij wel meer doet, wanneer hij mee wil wandelen. Ik bracht hem op zijn gewone plaatsje (± 3 uur) en toen we om ongeveer 5 uur uit zouden gaan, was Fik verdwenen. Later hoorden we, dat hij naar Almelo teruggelopen is: om ± 4 uur is hij hier 't laatst gezien, $\pm 8\frac{1}{2}$ à $8\frac{3}{4}$ uur is hij, doodop van vermoeidheid, honger en dorst in Almelo door de burens opgepikt. De afstand is ruim 24 K.M.

Het merkwaardige van 't geval zit nu hierin, dat de hond hier gebracht is van Almelo tot Borne met de fiets, doch van Borne tot Enschede met de trein: hier aangekomen is 's avonds 11 uur en in Enschede totaal onbekend is. Misschien vindt u dit geval interessant: 't is voor ons een raadsel. Ik zou er ten hoogste prijs op stellen, hierover uw meening eens te vernemen.

Enschede.

A. F. BAARSLAG.

Zulke gevallen, en nog veel meer raadselachtig, zijn er vele bekend geworden. De eenige gissing, poging tot verklaring die ik waag te geven is deze. De hond is vervoerd in een gelijkmatige hoofdrichting, in dit geval: N.-West naar Z.-Oost; deze heeft zich vastgezet in zijn hondenhersens, die voortdurend op terugkeer peinsden tijdens den overtocht per fiets en per spoor. Op deze wijze werkt ook soms het menselijk plaatsgeheugen. Dat het dier, indien hem de hoofdrichting bewust is, de beganen weg neemt is te begrijpen, dat hij dien als de goede herkent, kan leggen aan een gelijkenis van het onbekende einde met het bekende begin. In Enschede zelf kan hij al dwalende de hoofdrichting hebben terug gevonden en mogelijk den weg naar Almelo door den reuk als de goede hebben herkend; daar toch komen veel geuren te zamen, wagenwielen, voetzolen, beestepooten uit Almelo afkomstig en door het dier als zoodanig herkend.

E. Hs.

Aangeboden:

A. van Slooten — Plantenatlas met 144 gekleurde en 126 zwarte afbeeldingen van planten met beschrijving, gebonden exemplaar, in ruil tegen een of ander ornithologisch werk. *Wageningen.* A. B. WIGMAN.

Correspondentie.

M. R. te Oost-Nijkerk. Weegbree met twee of meer bloeiaartjes aan den top van den stengel komt zeer dikwijls voor. Jonge zwaluwen gaan overal op zitten, terwijl ze wachten op voer. Een half uur afstand van zee kunnen Glaux e. d. best voorkomen. 't Is een ijselijk bijgeloof, dat iemand die bij een veld met bloeiende boonen in slaap valt, niet meer ontwaakt; hoe 't in de wereld gekomen is, weet ik niet; dat is met meer bijgeloof zoo. *Oxalis* komt nog vaker met vier blaadjes voor dan klaver, en als die klaver eenmaal aan 't bladverdubbelen is, dan komt er geen eind aan. Prof. De Vries kweekte ze met 7 en 8 blaadjes.

Th.